

Folket och utrikespolitiken

De skäl som anförts mot en samverkan väster ut för de fria staternas tryggande och fredens bevarande har varit många och motsägande. Det har sagts att krigsfaran för oss vid ett tredje världskrig är mindre än under det andra världskriget. Det har sagts att USA vid ett anfall kommer till hjälp oberoende av alla avtal — och likaså att USA inte kan hjälpa oss och inte vill hjälpa oss om löfte om hjälp givits. Det har sagts att en nordisk samverkan är tillräcklig för vår säkerhet — trots det uppenbara faktum att Sverige och Norge inte kan tänkas försvara Danmark. Man har resonerat som om neutralitet i och för sig betydde fred — trots att all erfarenhet visar att neutralitetens isolering kan locka till angrepp liksom att en organiserad samverkan genom sin avskräckande förmåga kan förebygga krig. Man har rent av drivits att tala om faran av USA:s makt (senast Stockholms-Tidningen i fredags) — trots att varje människa som ett ögonblick reflekterar på saken måste få klart för sig att Amerikas makt är det enda som hindrar det ryska tyranniet att välla fram över Väst-Europa.

Bakom denna svärm av för-

virrade och var för sig söndertrasade argument har emellertid isoleringens anhängare trots sig finna en säker reträttlinje. Folket är mot varje samverkan utanför de nordiska staternas krets, har man påstått. Föreställningen om att en trög och föga upplyst opinion helt enkelt står fast vid den gamla tanken att neutralitet är fred har i en rad politiska tal och tidningsledare tjänat som värm mot saklig kritik och som ett medel att undvika klart personligt ställningstagande. Viljan att låta folket stå kvar i en för de styrande behaglig okunighet och likgiltighet har blivit tydlig genom försöken till mörkläggning — kulminerande i hr Undéns nyligen givna uppmaning till pressen att hålla tyst.

Efter den i går publicerade opinionsundersökningen är denna reträttlinje inte längre hållbar. Denna undersökning visar att i Danmark, Norge och Sverige folkmeningen — eller riktigare meningen bland dem som tagit ställning — är övervägande för samverkan med både Norden och Västern. I alla de tre länderna föreligger majoritet mot den svenska statsledningens strävan att organisera en nordisk samverkan utan garantier väster ifrån. Det

fantastiska försöket att hävda att de skandinaviska staterna kan vinna trygghet endast genom militärt samarbete sinsemellan har genomskådats av väljarna.

En utgångspunkt för bedömandet av opinionen ges genom svaren på frågan om vederbörande länder har utsikt att stå utanför vid ett allmänt krig. En övervägande uppfattning är att denna möjlighet är "ringa eller ingen". Så tänker 64 procent i Sverige, 72 procent i Danmark och 73 procent i Norge. Den officiella optimism om en förbättring av läget som särskilt svenska ministrar tävlat att ge uttryck åt delas av respektive 3, 1 och 5 procent av folket. Hrr Sköld och Vougt har inte, som de trott, representerat folkopinionen, utan blott en snabbt minskad skara av önsketänkare.

Anslutningen till tanken på nordisk samverkan är, som man kunnat vänta, överväldigande stark. Men det väsentliga är att i alla de tre länderna flertalet av dem som tagit ställning anser att en sådan samverkan måste förenas med samverkan väster ut. I Danmark och Norge är denna linje klart segrande, med respektive 45 mot 20 och 38 mot 20 procent. Även i Sverige har den övervägt — med 26 mot 22 procent; denna övervikt är knapp, men den bör ställas mot bakgrunden därav att 28 mot 18 procent uttalar sig negativt om den hittills följda linjen — nordisk samverkan utan väst-

makthjälp. Att i Sverige mindre än hälften av de tillfrågade vågat ta ställning till dessa frågor är med hänsyn till de systematiska försöken att dämpa debatten naturligt. Det är ett faktum som klarare än något annat bekräftar vikten av det i denna tidning ständigt framförda kravet på en öppen och uppriktig diskussion.

Ytterligare två omständigheter bör redan i denna första granskning av resultaten understrykas för Sveriges del. Inom alla demokratiska partier i vårt land utom bondeförbundet är tanken på en förening av nord- och västsamverkan den starkaste. Endast bland kommunisterna är motståndarna till denna linje i stor majoritet; att rent av en minoritet kommunisterna godtar den visar att även bland de kommuniströstande finns grupper som ställer det nationella oberoendet i första rummet och av detta skäl önskar garantier väster ifrån. Vidare bör betonas att sympatierna för en kombinerad nord- och västorientering starkt tillväxt under året. Skulle partiledningarna ta ställning för samverkan, kan den linjen väntas bli helt dominerande; karaktäristiskt är att många som för några månader sedan var motståndare till samverkan nu är osäkra och inte vill uttala sig. Det märkliggaste i den nu avslutade undersökningen är i själva verket att den ståndpunkt visats sig mest utbredd som avvisats av alla partiledningar och som utrikesledningen trots Norges krav vägrar att utreda. Den enighet som proklamerats i riksdagen är konstlad — det visste man förut, men det är nyttigt att det oemotsägligt klarlagts.

Efter de upplysningar vi nu fått bör debatten kunna bli mer saklig och obunden än förut. Det gäller en livsfråga inte bara för Sverige, utan för Europa och världen, och det är allas skyldighet att söka nå fram till en ståndpunkt. Partilinjerna är i denna fråga av ringa betydelse: spelad enighet inom partierna är lika ofruktbar som tendensen att konstruera fram motsättningar mellan partierna.